

เรื่อง

เหลียวหลังแลหน้า: ยี่สิบปีเศรษฐกิจสังคมไทย

กลุ่มที่ 2

การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย

2.3 การพัฒนาประเทศกับความสมดุลทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อความสมดุลในการพัฒนา

Natural Resources and Environmental Management

for Sustainable Development

โดย

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ร่วมจัดโดย

มูลนิธิชัยพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และ

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	v
Abstract.....	v
1. บทนำ.....	1
2. สถานการณ์และประเด็นปัญหา.....	2
2.1 ทรัพยากรป่าไม้.....	2
2.2 ทรัพยากรชายฝั่งและทะเล.....	2
2.3 ความหลากหลายทางชีวภาพ.....	2
2.4 ทรัพยากรน้ำ.....	2
2.5 ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน.....	3
2.6 พื้นที่ท่องเที่ยว.....	3
2.7 สิ่งแวดล้อม.....	3
2.8 การมีส่วนร่วม.....	4
3. บทบาทของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	5
วิสัยทัศน์.....	5
พันธกิจ.....	5
เป้าหมายการให้บริการสาธารณะ.....	5
แนวทางการดำเนินการ.....	6
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแนวคิดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.....	7
5. แนวทางในการดำเนินงาน.....	9
5.1 ทรัพยากรป่าไม้.....	9
5.2 ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.....	10
5.3 ความหลากหลายทางชีวภาพ.....	10
5.4 ทรัพยากรดิน การใช้ที่ดิน และอาชีพ.....	10
5.5 ทรัพยากรน้ำ.....	10
5.6 สิ่งแวดล้อม.....	11
5.7 การบริหารจัดการ.....	11
6. บทส่งท้าย.....	12

**การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เพื่อความสมดุลในการพัฒนา
Natural Resources and Environmental Management
for Sustainable Development**

บทคัดย่อ

การดำเนินการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยที่ผ่านมา ยังขาดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงทุกขณะ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับประชาชนในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการดำเนินการในลักษณะองค์รวมแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ (Area Approach) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการคุ้มครอง ป้องกัน และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง มีการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมอย่างคุ้มค่า นำพาประเทศสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน และในท้ายที่สุดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยกลับสู่ภาวะสมดุล

Abstract

The economic achievements of Thailand, during the past decade, did not come without cost. Thailand's rapid economic development depended, to a great extent, on the utilization of its natural resources, resulting in severe degradation to the resource base, increasing environmental problems, and declining comparative advantage in highly competitive world markets. There is, therefore, an urgent need to alter our approach to natural resource and environmental management. The Ministry of Natural Resources and Environment is now reorienting its resource and environmental management strategy towards sustainable development, and will achieve this sustainability goal through the adoption of more efficient and equitable management approaches. In applying this new sustainability paradigm, the role of the ministry will be changed to become a supporter of local communities and government authorities to cooperate and work together in integrated natural resources management, based on an area approach. Public participation will be a key element and equitable access to resources will be emphasized. By balancing social and economic development needs with the conservation of its' scarce natural resources and fragile ecosystems, Thailand will, over time, ensure sustainable development.

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อความสมดุลในการพัฒนา

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

---

1. บทนำ

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตสูงและไม่ยั่งยืน เนื่องจากขาดประสิทธิภาพและเสถียรภาพ การกระจายรายได้และผลจากการพัฒนายังไม่เป็นธรรม ปัญหาความยากจนยังไม่สามารถจัดให้หมดไป ซึ่งมีผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เคยอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายถูกทำลายและเสื่อมโทรมไปทุกขณะ โดยมีการนำทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยมาใช้เป็นต้นทุนและฐานการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าในภาคการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ โดยถือเสมือนหนึ่งว่าทรัพยากรเหล่านั้นไม่มีต้นทุนหรือมีต้นทุนที่ต่ำมาก ทำให้ประเทศเกิดความได้เปรียบในการผลิตและการส่งออก สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน โดยรายได้ต่อหัวต่อปีของคนไทยเพิ่มขึ้นจาก 40,138 บาท ในปี พ.ศ. 2537 เป็น 52,091 บาท ในปี พ.ศ. 2541 และ 89,480 บาท ในปี พ.ศ. 2546 ตามลำดับ

สภาวะดังกล่าวส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เคยอุดมสมบูรณ์ เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเริ่มร่อยหรอและเสื่อมโทรมลงจนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญและทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ยังส่งผลให้ต้นทุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มสูงขึ้น และมีผลกระทบต่อ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ นอกจากนี้ ประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นปัญหาในระดับโลกที่ทำให้ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีและกติกาตามสิ่งแวดล้อมและการค้าโลกมากขึ้น

ดังนั้น ในหลายช่วงทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลจึงได้มีการประกาศใช้นโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เราจะส่งมอบให้กับคนรุ่นต่อไปอยู่ในสภาพที่ดีกว่าเดิม หรืออย่างน้อยที่สุดต้องไม่เสื่อมโทรมไปกว่าเดิม การบริหารงานโดยสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลที่ได้ดำเนินการต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีภายใต้รากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มั่นคง

2. สถานการณ์และประเด็นปัญหา

สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ที่ไม่คำนึงถึงกระทบที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพและปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสรุปได้ ดังนี้

2.1 ทรัพยากรป่าไม้

พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11 ของพื้นที่ประเทศใน พ.ศ. 2541 เป็นร้อยละ 18 ใน พ.ศ. 2545 โดยมีอัตราการทำลายป่าลดลงจากประมาณ 900,000 ไร่ ใน พ.ศ. 2534 เป็นประมาณ 100,000 ไร่ ใน พ.ศ. 2545 การกระทำผิดพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีสถิติการตรวจจับกุมการกระทำผิดเพิ่มขึ้น

2.2 ทรัพยากรชายฝั่งและทะเล

พื้นที่ป่าชายเลนลดลงจาก 2.5 ล้านไร่ ใน พ.ศ. 2504 เหลือเพียง 1.5 ล้านไร่ ใน พ.ศ. 2543 และมีสภาพเสื่อมโทรมถึงร้อยละ 52

พื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยมีความยาวประมาณ 2,600 กิโลเมตร มีพื้นที่ที่เสี่ยงภัยต่อการกัดเซาะรุนแรงยาวประมาณ 200 กิโลเมตร และปานกลางยาวประมาณ 400 กิโลเมตร

2.3 ความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายทางชีวภาพได้ถูกคุกคามเพิ่มขึ้น จนส่งผลให้จำนวนชนิดพันธุ์ของสัตว์ได้สูญเสียนพันธุ์ไปแล้วหลายชนิด และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์อีกมากมาย โดยปัญหาหลักเกิดจาก การลักลอบค้าพืชและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ การนำเข้าชนิดพันธุ์ต่างถิ่นเข้ามาในระบบนิเวศ และการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร ตลอดจนการนำทรัพยากรมาใช้โดยขาดความระมัดระวัง

2.4 ทรัพยากรน้ำ

อุปสงค์ด้านน้ำผิวดินและบาดาลมีปริมาณมากกว่าอุปทานที่เก็บกักได้ ทำให้เกิดภาวะภัยแล้ง และการขาดน้ำกิน น้ำใช้ เป็นพื้นที่กว้าง อย่างไรก็ตาม ในบางพื้นที่ก็เกิดปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากอันส่งผลถึงการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

2.5 ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

พ.ศ. 2545 มีประชากรอาศัยและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในเขตป่าประมาณ 400,000 ราย และมีจำนวนหมู่บ้านป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 2,000 หมู่บ้าน ทำให้พื้นที่การเกษตรของประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 180 ล้านไร่ จาก 170 ล้านไร่ ใน พ.ศ. 2541

คุณภาพดินได้รับการฟื้นฟู โดยดินที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายได้รับการฟื้นฟูใน พ.ศ. 2545 ประมาณ 450,000 ไร่ ดินเปรี้ยวประมาณ 60,000 ไร่ ดินเค็มประมาณ 50,000 ไร่ ดินขาดอินทรีย์วัตถุประมาณ 800,000 ไร่

2.6 พื้นที่ท่องเที่ยว

ปัจจุบันการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาเมือง พัฒนาอุตสาหกรรม ตลอดจนการท่องเที่ยว มิได้คำนึงถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น การทำลายองค์ประกอบของเมืองเก่า การตัดแปลงสภาพธรรมชาติเพียงเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว การสร้างอาคารประชิดรुकข์ แหล่งที่มีคุณค่า การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพื่อการใช้สอยที่ผิดประเภท หรือใช้ประโยชน์จากพื้นที่แหล่งจนเกินขีดความสามารถที่แหล่งต่าง ๆ จะรองรับได้ จึงได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของการบริหารจัดการเชิงพื้นที่จำนวน 55 แห่ง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2545 ถึง 2548

2.7 สิ่งแวดล้อม

2.7.1 ชยะ

มีปริมาณชยะที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2546 39,240 ตันต่อวัน โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2542 ถึงปีละ 1,360 ตัน ทั้งนี้ การดำเนินการเก็บรวบรวมและกำจัดชยะดังกล่าวในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถดำเนินการได้ร้อยละ 99 ของปริมาณชยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ในเขตเทศบาลประมาณร้อยละ 70 ถึง 85 และกำจัดได้ร้อยละ 30 ถึง 40 ของปริมาณชยะดังกล่าว ในพื้นที่เขตเทศบาล ประมาณร้อยละ 20 ถึง 30 และกำจัดได้เพียงร้อยละ 5 ถึง 10 เท่านั้น อัตราการนำกลับมาใช้ประโยชน์ของชยะโดยรวมทั้งประเทศคือ ร้อยละ 19 ในปี พ.ศ. 2546 ในส่วนของของเสียอันตราย ในปี พ.ศ. 2546 มีปริมาณ 1.8 ล้านตัน โดยร้อยละ 70 เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.7.2 น้ำเสีย

ใน พ.ศ. 2546 พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 31 พอใช้ ร้อยละ 37 เสื่อมโทมร้อยละ 26 และเสื่อมโทมมาก ร้อยละ 6 อย่างไรก็ตาม พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้น ปัญหาหลักของน้ำเสียเกิดจากน้ำทิ้งจากกิจกรรมของชุมชนเมืองที่ไม่ผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐานก่อนปล่อยแหล่งน้ำ แม้ว่ารัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมไปแล้วเป็นเงิน 67,000

ล้านบาท สำหรับ 85 ระบบ บำบัดน้ำเสียได้ 0.8 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวันหรือร้อยละ 27.5 ของปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น

2.8 การมีส่วนร่วม

การเปิดรับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาในการกำหนดนโยบายสาธารณะ แผนและกฎหมายต่างๆ นับเป็นเรื่องใหม่ของส่วนราชการ จัดเป็นการบริหารราชการแบบเปิด (Open Governance) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการเปิดรับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ตลอดช่วงที่ผ่านมาในหลายโครงการ อาทิ

- การพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำปิง เพื่อร่วมจัดทำแผนบริหารจัดการลุ่มน้ำสาขา เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในระดับลุ่มน้ำปิงอย่างมีประสิทธิภาพ
- การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ เกิดความเข้มแข็งภายในเครือข่ายและระหว่างเครือข่ายในการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- การเสริมศักยภาพองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และองค์กรชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม
- การส่งเสริมเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อม
- ศูนย์สิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด
- เครือข่ายจัดการมูลฝอยแบบครบวงจร เสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการคัดแยกขยะ และนำกลับมาใช้ประโยชน์
- การจัดสร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง แจ่งเตือนภัยประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม 6 จังหวัด
- จัดตั้งกลุ่มป่าชุมชน เพื่อบริหารจัดการป่า 5,036 กลุ่ม
- จัดตั้งสหกรณ์สวนป่าภาคเอกชน รวม 36 แห่ง
- จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- จัดตั้งหมู่บ้านอนุรักษ์ต้นน้ำ หมู่บ้านพิทักษ์ป่าเพื่อชีวิตและเครือข่ายไฟป่า
- มีการตั้งคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำ 29 คณะทั่วประเทศ
- ส่งเสริมเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเมืองและชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีกระบวนการดังนี้ 1) กำหนดข้อตกลงร่วมกัน 2) จัดทำวิสัยทัศน์ 3) จัดทำแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่น 4) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม และ 5) การติดตามประเมินผลโดยมีตัวชี้วัด

3. บทบาทของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 โดยเป็นองค์กรรับผิดชอบภารกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีเอกภาพในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจในการบริหารงานและรับผิดชอบดูแลทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การบริหารงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหลักการที่สำคัญ คือ

1. แยกการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติออกจากกัน
2. มีความเป็นเอกภาพในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. มีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างส่วนราชการที่มีหน้าที่อนุรักษ์และส่วนราชการที่อนุญาตใช้ประโยชน์
4. มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่รัฐเป็นเจ้าของ
5. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีแนวนโยบายในการดำเนินการ ดังนี้

วิสัยทัศน์

คืนความสมบูรณ์สู่ธรรมชาติ ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

พันธกิจ

สงวน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและบูรณาการเชิงรุก

เป้าหมายการให้บริการสาธารณะ

1. ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศดีขึ้น
2. ประชาชนทุกภาคส่วนมีน้ำคุณภาพเหมาะสมใช้อย่างพอเพียงภายใน 5 ปี
3. คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศดีขึ้น
4. ระบบข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสมบูรณ์ ทันสมัย และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
5. แหล่งความรู้ แหล่งนันทนาการ องค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาจัดการ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างยั่งยืน

แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี 3 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่

แนวทางที่ 1 พัฒนาการองค์กรและระบบบริหารจัดการให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

โดยมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีกลไกและระบบบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน รวมทั้ง มีระบบข้อมูลและแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนดีขึ้น โดย

1. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและบริการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย
2. พัฒนากลไกและระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนและทุกภาคส่วน
3. พัฒนาข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

แนวทางที่ 2 สงวน อนุรักษ์ พื้นฟู และจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

โดยมุ่งเน้นให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศดีขึ้น ประชาชนเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่าง ต่อเนื่อง เป็นธรรมและยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยและภัยธรรมชาติได้รับการแจ้งเตือนภัย โดย

1. สงวน อนุรักษ์ พื้นฟู จัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติโดยวิธีบูรณาการในเชิงรุก
2. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน
3. สร้างระบบและเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวัง และแจ้งเตือนภัยประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยและภัยธรรมชาติ

แนวทางที่ 3 ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมป้องกันและลดมลพิษ

โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับการบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดย

1. สร้างกลไกและระบบเรื่องราวร้องทุกข์ด้านสิ่งแวดล้อม
2. ส่งเสริมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแนวคิดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา รัฐเป็นผู้ดำเนินการหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ กฎระเบียบและความไม่คล่องตัวในการดำเนินงาน และประสานงาน ทำให้การบริหารจัดการไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร องค์การของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีเป็นจำนวนมาก มีการทำงานซ้ำซ้อน มีบทบาทขัดแย้งกัน คือ ทำหน้าที่เป็นทั้งหน่วยปฏิบัติและหน่วยอนุรักษ์ในเวลาเดียวกัน ทำให้เกิดการขาดการถ่วงดุลอำนาจ ไม่โปร่งใส กฎระเบียบที่นำมาใช้ไม่สอดคล้องกับเวลา สถานการณ์ปัจจุบันและเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจและให้ประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลไกต่างๆ เช่น เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายยังถูกนำมาใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพพอเพียง

นอกจากนี้ กติกาและข้อตกลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ภูมิภาค และโลก ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดท่าทีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ตามแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ที่ประเทศไทยได้ร่วมลงนามรับรองในการประชุม Earth Summit ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อ พ.ศ. 2535 ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทของโลกด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญคุ้มครองฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นต่อไป พร้อมทั้ง ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มต่างๆ ในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันต่อไป

ดังนั้น ทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน พ.ศ.2548-2551 จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นโยบายดังกล่าว ครอบคลุมถึงการบังคับใช้และบทลงโทษที่เด็ดขาดชัดเจน รวมถึง การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิด โดยเน้นการสนธิกำลังและประสานงานระหว่างหน่วยงานกระทรวงที่เกี่ยวข้องใน

¹ "World Commission on Environment and Development หรือ Brundtland" ได้ให้ความหมายของ "การพัฒนาที่ยั่งยืน" ว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง (Sustainable Development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs) กล่าวคือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ เพื่อประโยชน์ของคนรุ่นปัจจุบันจะต้องไม่ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง แต่ควรเป็นการใช้ทรัพยากรในเชิงอนุรักษ์และพัฒนาให้เต็มศักยภาพอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องพิจารณาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความยั่งยืนของระบบนิเวศไปพร้อมๆ กัน

ลักษณะบูรณาการ โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน พื้นที่ วิธีการดำเนินการ กลุ่มเป้าหมาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เครื่องมือในการดำเนินการงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด อุปสรรค ผลกระทบทั้งทางดีและเสีย ทั้งในระยะสั้นและยาว รวมทั้ง ข้อได้เปรียบในการดำเนินการจะต้องถูกจำแนกและกำหนดอย่างชัดเจน และโปร่งใส พร้อมกับการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เสมือนเป็นข้อสัญญา (Commitment) ที่ให้กับประชาชน

2. การสร้างจิตสำนึก จริยธรรม และจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน ผู้ประกอบการ และนักการเมือง เพื่อให้ทุกฝ่ายในสังคมรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมดูแลรักษาและมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้นักการเมืองมีภาวะผู้นำด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต และประชาชนปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภค โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะส่งเสริมด้านการเรียนรู้ และข้อมูลข่าวสารของชนทุกกลุ่มในสังคม ผ่านการให้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การเชิญชวนและเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเรียนรู้ผ่าน Virtual Learning Center ของหน่วยงาน/กระทรวง

3. การกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการลงทุนในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนการใช้มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อการป้องกันและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สูญเสียไปอันเกิดจากการพัฒนานั้น ๆ โดยกิจการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมบางกิจการ อาจขอเงินสนับสนุน ช่วยเหลือเงินอุดหนุน เงินกู้ หรือเงินยืม บางโครงการที่ต้องมีการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมระบบกำจัดของเสียรวม ระบบบำบัดอากาศเสียหรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้เพื่อการควบคุม บำบัด หรือขจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมหรือการดำเนินกิจการของตนเองจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะได้มีการพัฒนาระบบบริหารเงินกู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีความคล่องตัวมากขึ้นในการเบิกจ่าย รวมทั้ง ปรับปรุงโครงสร้างของการบริหารจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดสรรเงินกองทุนดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นในการสนับสนุนการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

4. ประชาชนต้องได้รับประโยชน์จากการร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนกระบวนการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคนในชาติ ประชาชนทุกคนทุกกลุ่มต้องได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมกับร่วมดูแลรักษาเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นคงอยู่สืบไป หน่วยงานของรัฐ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาร่วมกับประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นหลัก พื้นที่-หน้าที่-การมีส่วนร่วม-วาระของรัฐบาล เพื่อสนองความต้องการของประชาชนให้เกิดความเป็นธรรมโดยเท่าเทียมกัน และประชาชนมีวิถีชีวิตที่สมดุลกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนตลอดไป

5. การใช้แนวทางการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ โดยการเชื่อมโยงปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ ในพื้นที่เดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน วางแนวทางการจัดการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ไม่แยกการจัดการเฉพาะส่วน มีการตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน หน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กรประชาชน และประชาชนจะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการร่วมกันในพื้นที่หนึ่งๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. การเสริมสร้างศักยภาพบุคคลากร เพื่อให้ดำเนินการตามแผนการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โครงสร้างองค์กรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังมีการนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมทั้งจากในและต่างประเทศมาใช้ ในการพัฒนาป้องกัน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการศึกษาดำเนินการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและจัดการอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ด้านการเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) หรือด้านการค้า (Trade) ภายในและระหว่างประเทศ ที่จะแสดงให้เห็นถึงต้นทุนที่แท้จริงในการนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นๆ มาใช้ เมื่อทรัพยากรดังกล่าวมีมูลค่า การนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมอย่างคุ้มค่า จึงจะนำพาให้ประเทศมีการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืนโดยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะกลับเข้าสู่ภาวะสมดุล คือ อัตราการเกิดเท่ากับการตาย อัตราการใช้ประโยชน์เท่ากับอัตราการฟื้นฟูสภาพกลับมาใช้ใหม่ อัตราการปล่อยมลพิษเท่ากับอัตราที่บำบัดได้

5. แนวทางในการดำเนินงาน

แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระยะ 4 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2551) ได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม¹ ดังนี้

5.1 ทรัพยากรป่าไม้

เพิ่มพื้นที่ป่า สงวน และอนุรักษ์สัตว์ป่า และจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การทำสงครามเบ็ดเสร็จกับผู้ทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยสนธิกำลังกับทหาร ตำรวจ และบ้านเมือง เพื่อลดการทำลายป่าลง ร้อยละ 10 จาก พ.ศ. 2547 และขยายพื้นที่ป่าโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ลดการล่าสัตว์ป่า และการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมายลงจากปี พ.ศ. 2547 ร้อยละ 50 พื้นฟูป่าไม้และป่าชายเลนอย่าง

¹ ตารางเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ต่อเนื่องในรูปแบบที่ประเมินผลได้ โดยมีเป้าหมายให้มีจำนวนป่าไม้และป่าชายเลนเพิ่มขึ้น 10 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับการทำลาย และเริ่มโครงการสร้างความชุ่มชื้นต้นน้ำ โดยการทำฝายกันและชะลอการไหลของน้ำ ในพื้นที่ต้นน้ำ

5.2 ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

เพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน ลดการพังทลายของตลิ่งและชายฝั่ง และจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งและหมู่เกาะ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีแนวทางการดำเนินงาน เช่น ริเริ่มจัดทำแผนและดำเนินการป้องกันการพังทลายของชายฝั่งและตลิ่งโดยจัดทำแผนสร้างระบบป้องกันการพังทลายของชายฝั่ง และระบบป้องกันการพังทลายของตลิ่ง แก้ไขปัญหาชายฝั่งเฉพาะพื้นที่ โดยจัดทำแผนดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ

5.3 ความหลากหลายทางชีวภาพ

ลดความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ การรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล โดยมีแผนที่ทรัพยากรชายฝั่งและการสำรวจทรัพยากรทางทะเล และมีแหล่งเรียนรู้กระจายอยู่ทั่วประเทศ จัดทำบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ในระบบนิเวศต่าง ๆ จัดทำกลไกเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชนิดและคุณค่าจากบัญชีรายชื่อ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

5.4 ทรัพยากรดิน การใช้ที่ดิน และอาชีพ

กำหนดแนวทางการจัดการที่ดินเพื่อส่งเสริมอาชีพและเพิ่มคุณภาพดิน โดยจัดการการใช้ที่ดินป่าสงวน และที่สงวนหวงห้ามอื่น ๆ โดยการจัดที่ดินในเขตป่า การจัดสำรวจที่ดินที่รัฐไม่ได้ใช้ประโยชน์ เพื่อออกเอกสารสิทธิแก่ประชาชน สร้างอาชีพด้านป่าไม้และสัตว์ป่า โดยพัฒนาหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญให้มีมาตรฐานสากลที่มีคุณภาพ และจัดระบบความร่วมมือกับภาคเอกชนด้านขะน้ำเสีย และการบริการให้เพิ่มขึ้น

5.5 ทรัพยากรน้ำ

เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรน้ำ แก้ไขปัญหาความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อันเนื่องมาจากอุทกภัย การแก้ปัญหาภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำกิน น้ำใช้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการดำเนินงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ การจัดให้มีน้ำบาดาลใช้จากแหล่งที่มีอยู่ทั่วประเทศ โดยขุดเจาะและติดตั้งระบบน้ำบาดาล การจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวม (Integrated Water Resource Management) โดยมุ่งเน้นการเพิ่มอุปทานน้ำอีกประมาณร้อยละ 10 จัดระบบติดตามตรวจสอบและระบบเตือนภัยน้ำท่วม ภัยแล้ง ดินถล่ม พื้นที่ล่อแหลม

โดยการมีระบบเตือนภัยอุทกภัย ดินถล่ม ในลุ่มน้ำต่างๆ และมีเครือข่ายเฝ้าระวัง และแจ้งเตือนภัยดินถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จัดระบบการใช้น้ำอย่างมีส่วนร่วมในระดับลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา โดยมีการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการใช้น้ำอย่างมีส่วนร่วม และมีการจัดการลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ

5.6 สิ่งแวดล้อม

วางระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศให้เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะปัญหาขยะ และน้ำเสียซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการแก้ไข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีแผนนโยบายในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปรับปรุงและขยายระบบบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตควบคุม และในพื้นที่หวงห้ามตามกฎหมาย โดยทำการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย ขยายระบบบำบัดน้ำเสียให้รองรับพื้นที่ได้มากขึ้น ปรับปรุงระบบจัดการขยะที่ได้รับการสนับสนุนไปแล้วให้มีขีดความสามารถในการรองรับ และจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สนับสนุนการแปรรูปขยะเพื่อการใช้ประโยชน์ ให้สถาบันการเงิน และภาคเอกชนมีบทบาทในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการจัดระบบการเงินเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชนโดยสถาบันการเงิน การสนับสนุนบริษัท หรือองค์กรเอกชนให้ดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม มีศูนย์กลางรับเรื่อง และประสานด้านสิ่งแวดล้อมจากทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ มีแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในทุกเทศบาลหลักในการควบคุม กำกับการลดมลพิษของเสียจากแหล่งกำเนิด และมีแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในระดับตำบลหลักโดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

5.7 การบริหารจัดการ

เร่งดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามข้อ 5.1 ถึง 5.6 ให้เป็นไปอย่างบูรณาการ มีเอกภาพและมีความคล่องตัว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีแผนนโยบายในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนนโยบายข้างต้น ดังนี้

1. จัดระบบฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีข้อมูลในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับพื้นที่สงวน หวงห้าม สัตว์ป่า และคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. แก้ไขระเบียบ คำสั่ง กฎกระทรวงให้เปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างอำนาจให้กับประชาชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้องค์กรจัดตั้งต่างๆ มีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมมากขึ้นในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เร่งรัดปรับหน่วยงานภายใต้กระทรวงฯ ตามนโยบาย e-government และ e-learning โดยพัฒนาระบบกลไกบริหารจัดการที่สนองตอบความต้องการ และให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายโดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีศูนย์กลางรับเรื่องราວร้องทุกข์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ การใช้เทคโนโลยีเข้าจัดการเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งทางด้านคุณภาพ และเวลา
4. ส่งเสริมงานวิจัย พัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาคประชาชน องค์กรชุมชน

5. เป็นผู้นำกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ในการอนุรักษ์ ป่าไม้ และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนในเวทีโลก โดยการเป็นผู้นำด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคในลำดับที่สูงขึ้น
6. เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรโดยการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมตั้งแต่ระดับชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และการพัฒนาข้าราชการอย่างต่อเนื่อง

6. บทส่งท้าย

ภายใต้การบริหารจัดการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอด 2 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545-2546) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีความมุ่งมั่นในการดำเนินการจัดการ แก้ไข และป้องกันปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึง การฟื้นฟูและการอนุรักษ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องต่างๆ ควบคู่ไปกับการเป้าหมายของการพัฒนา เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีกรอบหลักในการดำเนินการ คือ พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และมีกลไกสำคัญในการดำเนินไปสู่เป้าหมายคือ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงและวาระของรัฐบาล การดำเนินการดังกล่าวปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อคืนความสมดุลของธรรมชาติ โดยอาศัยกลไกดังกล่าวอาจไม่เพียงพอในการก่อให้เกิดสมดุลระหว่างการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างบูรณาการที่เป็นระบบและเป็นเอกภาพ จึงต้องรวมถึงมิติแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุลภายใต้ กระบวนทัศน์ใหม่ ควบคู่ไปกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์กระทรวงและวาระของรัฐบาลภายใต้กรอบ การดำเนินงานของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ตารางเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2544)	เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)	ผลการดำเนินงานในช่วงครึ่งแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2547) และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2551)
1. ทรัพยากรป่าไม้	<p>1. พื้นที่ป่าอนุรักษ์อยู่ในระดับร้อยละ 11 ของประเทศในปี พ.ศ. 2541 โดยมีอัตราการบุกรุกป่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงจาก 900,000 ไร่ในปี พ.ศ. 2534 เป็น 300,000 ไร่ ในปี 2543 ตามลำดับ</p> <p>2. การกระทำผิดกฎหมายสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเกิดขึ้น ประมาณ 8,000 คดี ในปี พ.ศ. 2544</p>	<p>ให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ในต่ำกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ</p>	<p>พื้นที่ป่าอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ คือ ร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศและมีอัตราการบุกรุกทำลายป่าลดลงเหลือประมาณปีละ 100,000 ไร่</p> <p>การกระทำผิดกฎหมายสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าลดลงเป็น ประมาณ 5,000 คดี ในปี พ.ศ. 2547 (ถึงเดือนกรกฎาคม) และสถิติการตรวจจับกุมการกระทำผิดพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เพิ่มขึ้น</p>	<p>1. การทำสงครามกับศัตรูกับผู้ทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยสนธิกำลังกับทหาร ตำรวจ และบ้านเมือง เพื่อลดการทำลายป่าลง ร้อยละ 10 จาก พ.ศ. 2547 และขยายพื้นที่ป่า โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่</p> <p>2. ลดการล่าสัตว์ป่า และการตัดไม้ที่ผิดกฎหมายลงจาก พ.ศ. 2547 ร้อยละ 50</p> <p>3. พื้นที่ป่าไม้และป่าชุมชนอย่างค้ำต่อเนื่องในรูปแบบที่ประณีตได้ โดยมีเป้าหมายให้มีจำนวนป่าไม้และป่าชุมชนเพิ่มขึ้น 10 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับการทำลาย</p> <p>4. เริ่มโครงการสร้างความชุ่มชื้นต้นน้ำ โดยการทำฝายกั้นและชะลอการไหลของน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ</p>
2. ทรัพยากรธรรมชาติและชายฝั่ง	<p>พื้นที่ป่าชุมชนของประเทศไทยมีประมาณ 2.5 ล้านไร่ ใน พ.ศ. 2504 และลดลงเป็น 1.05 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2539</p>	<p>อนุรักษ์ป่าชุมชนให้ได้ไม่ต่ำกว่า 1.25 ล้านไร่</p>	<p>พื้นที่ป่าชุมชนมีประมาณ 1.5 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2543 โดยมีสภาพเสื่อมโทรมร้อยละ 52</p> <p>พื้นที่ชายฝั่งทะเลที่เสี่ยงภัยต่อการกัดเซาะรุนแรง ฮาวประมาณ 200 กิโลเมตร และปานกลางประมาณ 400 กิโลเมตร</p>	<p>ริเริ่มจัดทำแผนและดำเนินการป้องกันทรัพยากรของชายฝั่งและค้ำต่อโดยจัดทำแผนสร้างระบบป้องกันการทำลายของชายฝั่งและระบบป้องกันการทำลายของชายฝั่ง</p> <p>แก้ไขปัญหชายฝั่งเฉพาะพื้นที่ที่ โดยจัดทำแผนฉบับงานกิจกรรมต่าง ๆ</p>

ตารางเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ (ต่อ)

ประเด็นทางวิชาการ และสิ่งแวดลอม	ประเด็นทางวิชาการ และสิ่งแวดลอม	ผลการดำเนินงาน ครั้งแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2547) และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	แนวทางดำเนินการ ทรัพย์สินทางปัญญา ใน 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2551)
<p>3. ความหลากหลายทางชีวภาพ</p>	<p>เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ไม่ระบุเป้าหมาย</p>	<p>1. ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2547</p> <p>2. ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการประชุมภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 2-14 ตุลาคม 2547</p>	<p>การรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล โดยมีแผนที่ทรัพยากรชายฝั่งและการสำรวจทรัพยากรทางทะเล และมีแหล่งเรียนรู้กระจายอยู่ทั่วประเทศ จัดทำบัญชีรายชื่อชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ในระบบนิเวศต่าง ๆ จัดทำกลไกเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารชนิดและคุณค่าทางบัญชีรายชื่อ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม</p>
<p>4. ทรัพย์สินทางปัญญาและนวัตกรรม</p>	<p>ผลการดำเนินงานเริ่มต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2544)</p> <p>พ.ศ. 2535 ประเทศไทยมี</p> <ol style="list-style-type: none"> ทรัพย์สินทางปัญญา 15,000 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 8 ของสิทธิบัตรทั่วโลก สิทธิบัตรคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์ที่ยังไม่ผ่านการพิจารณา สัปดาห์ละประมาณ 1,721 ชนิด ตลาดเทคโนโลยี มีประมาณ ไม่ต่ำกว่า 2,000 ชนิด หรือร้อยละ 10 ของทั้งโลก ยอดขาย ประมาณ 2,000 ชนิด สิทธิบัตรคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ 11,900 ชนิด 	<p>นโยบายที่เดิม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามีผลต่อการดำเนินการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ปี พ.ศ. 2545 และครั้งปีแรกของ พ.ศ. 2546 สามารถลดการระงับฟ้องคดีได้ประมาณ 430,000 ไร่ และ 420,000 ไร่ ตามลำดับ สามารถฟื้นฟูคดีที่มีปัญหา คืบคลาน และคืนขาดคืนทรัพย์สินได้ 950,000 ไร่ 	<p>โดยจัดการการใช้ที่ดินป่าสงวน และที่สงวนหวงห้ามอื่น ๆ โดยการจัดที่ดินในเขตป่า การจัดการที่ดินที่รัฐไม่ได้ใช้ประโยชน์ เพื่อออกเอกสารสิทธิแก่ประชาชน สร้างอาชีพคนป่าไม้และสัตว์ป่า โดยพัฒนาหมู่บ้านป่าไม้แบบใหม่ พัฒนากล่องท่องเที่ยวที่ปลอดภัย มีสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพ จัดระบบความร่วมมือกับภาคเอกชนด้านขณะนำเชื้อ และการบริการให้เพิ่มขึ้น</p>

ตารางเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ (ต่อ)

<p>ประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ผลการดำเนินงานด้านสุขภาพอนามัยประชาชนใน 8 (พ.ศ. 2544)</p>	<p>เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)</p>	<p>ผลการดำเนินงานในช่วงครึ่งแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2547) และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>แนวทางการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2551)</p>
<p>5. มลพิษทางน้ำ</p>	<p>1. ภาวะภัยแล้งเกิดขึ้นใน 53 จังหวัด ในปี พ.ศ. 2544 พื้นที่เกษตรกรรมเสียหาย ประมาณ 1 ล้านไร่</p>	<p>ไม่ระบุเป้าหมาย</p>	<p>1. ภาวะภัยแล้งเกิดขึ้นใน 63 จังหวัด ในปี พ.ศ. 2546 แต่มีพื้นที่เกษตรกรรมเสียหาย ลดลง ประมาณ 300,000 ไร่ 2. มีพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากประมาณ 28 ล้านไร่ ใน 66 จังหวัด โดยเกิดจากน้ำท่วม และอุปสรรคต่อการระบายน้ำ</p>	<p>1. การจัดทำมีน้ำบาดาลใช้จากแหล่งที่มีอยู่ทั่วประเทศ โดยชุดจะและติดตั้งระบบน้ำบาดาล 2. การจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวม (Integrated Water Resource Management) โดยมุ่งเน้นการเพิ่มอุปทานน้ำอีกประมาณร้อยละ 10 3. จัดระบบติดตามตรวจสอบและระบบเตือนภัยน้ำท่วม ภัยแล้ง ดินถล่ม พื้นที่ล่อแหลม โดยการมีระบบเตือนภัยอุทกภัย ดินถล่ม ในลุ่มน้ำต่างๆ และมีเครือข่ายเฝ้าระวัง และแจ้งเตือนภัยดินถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย</p>

ตารางเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ (ต่อ)

ประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2544)	เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)	ผลการดำเนินงานในช่วงครึ่งแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2547) และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	แนวทางความคิดเห็นงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2551)
6. สิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> รักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักทุกสายให้มีปริมาณออกซิเจนและละลายน้ำได้กว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร ตลอดทั้งปี กำจัดและลดกากของเสียอันตราย จากอุตสาหกรรมชุมชน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณของเสียอันตรายที่เกิดขึ้น กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิธี และปลอดภัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจังหวัดทั้งหมด ควบคุมคุณภาพอากาศให้มีปริมาณฝุ่นละอองและสารมลพิษอื่นๆ ในชุมชนเมืองให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน 	<ol style="list-style-type: none"> คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักส่วนใหญ่มีปริมาณออกซิเจนและละลายน้ำได้กว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตรตลอดทั้งปี ยกเว้นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง (1.0 มิลลิกรัมต่อลิตร และแม่น้ำท่าจีนตอนล่าง (1.4 มิลลิกรัมต่อลิตร) ปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 40,000 ตันต่อวัน โดยกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ ใ้ร้อยละ 30 สามารถกำจัดมูลฝอยได้ถูกวิธีน้อยกว่าร้อยละ 50 ของจังหวัดทั้งหมด ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ (CO) มีค่าเกินมาตรฐาน โดยมีสาเหตุหลักแหล่งกำเนิดมลพิษหลัก 	<ol style="list-style-type: none"> การปรับปรุงและขยายระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตควบคุม และในพื้นที่หวงห้ามตามกฎหมาย โดยทำการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย ขยายระบบบำบัดน้ำเสียให้รองรับพื้นที่ได้มากขึ้น ปรับปรุงระบบจัดการขยะที่ได้รับบริการสนับสนุนไปแล้วให้มีจิตความสามารถในการรองรับ และจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สนับสนุนการปรับปรุงขยะเพื่อการใช้ประโยชน์ ให้สถาบันการเงิน และภาคเอกชนมีบทบาทในการรักษาสังแวดล้อม โดยการจัดระบบการเงินเพื่อรักษาสังแวดล้อม ชุมชนโดยสถาบันการเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> การปรับปรุงและขยายระบบบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตควบคุม และในพื้นที่หวงห้ามตามกฎหมาย โดยทำการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย ขยายระบบบำบัดน้ำเสียให้รองรับพื้นที่ได้มากขึ้น ปรับปรุงระบบจัดการขยะที่ได้รับบริการสนับสนุนไปแล้วให้มีจิตความสามารถในการรองรับ และจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สนับสนุนการปรับปรุงขยะเพื่อการใช้ประโยชน์ ให้สถาบันการเงิน และภาคเอกชนมีบทบาทในการรักษาสังแวดล้อม โดยการจัดระบบการเงินเพื่อรักษาสังแวดล้อม ชุมชนโดยสถาบันการเงิน

ตารางเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ (ต่อ)

<p>ประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2544)</p>	<p>เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)</p>	<p>ผลการดำเนินงานในช่วง ครึ่งแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2547) และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>แนวทางดำเนินการดำเนินงานของกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2551)</p>
<p>7. การบริหารจัดการ</p>	<p>การดำเนินงานประเภทพื้นที่คุ้มครอง สิ่งแวดล้อม ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการ คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่ป่า ดงพญาไฟ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2538 การดำเนินงานประเภทควบคุมมลพิษ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2535) เรื่องกำหนดให้ท้องที่ เขตเมืองพัทยาเป็นเขตควบคุมมลพิษ</p>		<p>การดำเนินงานประเภทพื้นที่คุ้มครอง สิ่งแวดล้อม ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดเขตพื้นที่และ มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่ จังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2546 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดเขตพื้นที่และ มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่ จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2546</p>	<p>4. การสนับสนุนบริษัท หรือองค์กรเอกชนให้ ดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม 5. มีศูนย์กลางรับเรื่อง และประสานด้าน สิ่งแวดล้อมจากทุกภาคส่วน ในพื้นที่ จังหวัดต่าง ๆ 6. มีแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในทุกเทศบาล หลักในการควบคุม กำกับการลดมลพิษ ของเสียจากแหล่งกำเนิด 7. มีแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในระดับตำบล หลัก โดยกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการ จัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี</p>
				<p>จัดระบบฐานข้อมูลทรัพยากร ธรรมชาติ และ พัฒนาสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีข้อมูลใน ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เกี่ยวกับพื้นที่ สงวน หางห้าม สัตว์ป่า และคุณภาพสิ่งแวดล้อม แก้ไขระเบียบ คำสั่ง กฎกระทรวง ให้มีเชิง ต่อการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างอำนาจให้กับ ประชาชน ในการบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้องค์กรจัดตั้ง ต่างๆ มีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมมากขึ้น ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>

ตารางเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ (ต่อ)

ประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผลการดำเนินการอันเด่นชัดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2544)	เป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)	ผลการดำเนินงานในช่วงครึ่งแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2547) และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการดำเนินงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2548-2551)
	ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) เรื่องกำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดภูเก็ต เป็นเขตควบคุมมลพิษ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535) เรื่องกำหนดให้ท้องที่เขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นเขตควบคุมมลพิษ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2535) เรื่องกำหนดให้ท้องที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นเขตควบคุมมลพิษ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) เรื่องกำหนดให้ท้องที่เขตหมู่เกาะพีพี ตำบลอ่าวบาง อำเภอมือฉ่อง จังหวัดกระบี่ เป็นเขตควบคุมมลพิษ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2537) เรื่องกำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตควบคุมมลพิษ ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2538) เรื่องกำหนดให้ท้องที่เขต จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม เป็นเขตควบคุมมลพิษ		ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ พญา จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2546 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ อำเภอบ้านแหลม อำเภอมือฉ่องพชรบุรี อำเภอท่าขาง และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. 2547 (รวมประกาศเขตควบคุมมลพิษ)	เร่งรัดปรับหน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามนโยบาย e-government และ e-learning โดยพัฒนาระบบกลไกบริหารจัดการที่ตนเองตอบความต้องการ และให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีศูนย์กลางรับเรื่องราวร้องทุกข์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยีจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพและเวลา ส่งเสริมงานวิจัย พัฒนาศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาคประชาชน องค์กรชุมชน เป็นผู้นำกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ (อาเซียน) ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนในเวทีโลก โดย การเป็นผู้นำด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค ในลำดับที่สูงขึ้น เสริมสร้างศักยภาพบุคลากร โดยการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมตั้งแต่ระดับชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และการพัฒนาข้าราชการ อย่างต่อเนื่อง